

Državno natjecanje iz povijesti
Školska godina 2023./2024.
6. skupina: IV. razred srednje škole
18. travnja 2024.

RJEŠENJA TESTA ZA DRŽAVNO NATJECANJE ZA 4. RAZRED SREDNJIH ŠKOLA

Napomena:

Kod nekih pitanja više je mogućih točnih odgovora jer je riječ o interpretaciji izvora. U slučaju nedoumica, treba se voditi i kontekstom učeničkoga odgovora te uvažiti odgovore koji su u skladu ili na tragu ponuđenih interpretacija.

Broj zadatka	Točan odgovor	Udžbenik
1.	1.1. istočnom Berlinu / Istočni Berlin (1 bod) 1.2. izvor: primaran (1 bod) argument: priznati sve inačice odgovora koji sugeriraju: svjedok govori iz vlastita iskustva (1 bod)	Alfa 165. str. Meridijani 84. str.; ŠK 205. str.
2.	2, 1, 4, 3 (1 bod) napomena: točno naveden kronološki niz nosi 1 bod	Alfa 248.; 255.; 256.; 259. str.; Meridijani 122.; 127.; 129. str. ŠK 280.; 281. str.
3.	C (1 bod)	dodatna literatura A. Nazor 79. str.
4.	1 C, 2 A, 3 D, 4 B (4 boda) napomena: svako točno povezivanje nosi 1 bod	Alfa 170.; 237. str.; Meridijani 93. str. ŠK 207. str.
5.	5.1. svi odgovori koji sugeriraju donošenje: Rezolucije Informbiroa / Rezolucija Kominforma / reakcija na Rezoluciju Informbiroa (1 bod) 5.2. priznati sve inačice odgovora koje sugeriraju: poruka je karikature da je Tito sovjetski neprijatelj (1 bod) argument: priznati sve inačice odgovora koje sugeriraju ili uključuju sljedeće: autor karikature prikazuje Tita kao zmiju (zmija je simbol zla) koja viri iz američkoga šešira (šešir je u bojama i simbolima američke zastave- predstavlja Sjedinjene Američke Države). Njegovo lice, koje je izobličeno, podsjeća na Hermanna Göringa, što sugerira da je Tito nacistički maršal kao i Göring. Također, na tijelu zmije -Tita- vide se simboli svastike (simbol nacističke Njemačke) i dolara (valuta Sjedinjenih Američkih Država) čime autor karikature ukazuje na to da je Tito neprijatelj sovjetskoga naroda, zlo koje mu prijete. Osim toga, vide se i druge zmije koje predstavljaju po jednu „kvalitetu“ Tita - teror, izdaju, diverziju i špijunažu, odnosno zmije predstavljaju Tita kao američkoga špijuna, izdajnika sovjetskoga naroda i socijalizma, onoga koji provodi teror i diverzije u smislu ideološke prevrtljivosti. Autor Tita prikazuje kao prevrtljivca i izdajnika koji se za američke dolare približava Americi (zapadu). (1)	Alfa 180. str.; Meridijani 104. - 106. str.; ŠK 229. - 230. str.

	bod) 5.3. <u>prva promjena</u> : približavanje Jugoslavije zapadu / približavanje Jugoslavije zemljama Zapadnoga bloka / približavanje zapadnim državama (1 bod) <u>druga promjena</u> : politika nesvrstanih / Pokret nesvrstanih (1 bod)	
6.	6.1. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: cilj je govora bio da se hrvatski ročnici, koji su se u vrijeme agresije na Hrvatsku zatekli u vojsci Jugoslavenske narodne armije (JNA), puste kućama; zabrinutost majki za sinove koji su se našli u nametnutome ratu na protivničkoj strani; kako je početkom kolovoza 1991. Generalštab JNA donio odluku da se svim ročnim vojnicima zbog početka oružanih sukoba vojni rok produžava na neodređeno vrijeme cilj je bio i upoznati svjetsku javnost s problemom, preko koje se nastojalo djelovati prema Generalštabu JNA u Beogradu da hrvatske ročnike pusti kućama (1 bod)	Alfa 263.;269. str.; ŠK 285. str.
7.	7.1. kubansku krizu / kubansku raketnu krizu (1 bod) 7.2. perspektiva: sovjetska (1 bod) argument: priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: prikazuje sovjetsku perspektivu jer izvor govori kako se Amerika boji jer su ruske rakete smještene na Kubi, u blizini američke obale, a zaboravljaju kako su oni (Amerikanci) smjestili svoje rakete u Britaniji, Italiji i Turskoj i kako su uperene prema Sovjetskome Savezu. (1 bod)	Alfa 174. str.; Meridijani 89. str. ŠK 217.-218. str.
8.	A (1 bod)	dodatna literatura A. Nazor 176. str.
9.	C (1 bod)	dodatna literatura A. Nazor 261. str.
10.	10.1. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: politika unitarizma i centralizma; strah da će reformistički zahtjevi hrvatskoga proljeća ugroziti prevlast (monopol) Josipa Broza Tita i Saveza komunista Jugoslavije (1 bod) 10.2. <u>kratkoročna posljedica</u> : priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: progon i zatvaranje sudionika hrvatskog proljeća; ostavka Mike Tripala i Savke Dabčević-Kučar, smjena rukovodstva Saveza komunista Hrvatske, zabranjen rad Matice hrvatske, smijenjeni svi istaknuti proljećari, zabranjeno javno istupanje smijenjenih sudionika hrvatskoga proljeća (1 bod) <u>dugoročna posljedica</u> : priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: <i>hrvatska šutnja</i> ; uvjerenje da se u okviru Jugoslavije na može riješiti hrvatsko pitanje (1 bod)	Alfa 197. str.; Meridijani 109.-110. str.; ŠK 232.- 234. str.

11.	<p>11.1. Demokratska Federativna Jugoslavija (1 bod)</p> <p>11.2. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: izbori su provedeni u atmosferi pritiska, straha i prijetnji; izbori koji su provedeni 1945. trebali su pokazati kako se provode u demokratskom ozračju. Međutim, iz izvora se vidi da to nije bilo tako. Osim što je bilo protuzakonitih radnji, birače se prisiljavalo da izađu na izbore. Onaj tko je odbio izaći na izbore, mogao je očekivati da će za to biti kažnjen, pretučen. (1 bod)</p>	Alfa 176. str.; Meridijani 98.- 101. str.; ŠK 226.- 228. str.
12.	<p>12.1. Vijetnamski rat /rat u Vijetnamu (1 bod)</p> <p>12.2. predstavlja Francusku (1 bod) argument: priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: duh ima francusku kapu; na duhu piše Dien Bien Phu, što ukazuje na to da je francuski vojnik poginuo u obrani tvrđave u Indokini / da je poginuo u Vijetnamu, ratu koji je Francuska vodila protiv Vijetnama, a koji je izgubila; vidi se groblje (križevi), što ukazuje na to da su to grobovi poginulih francuskih vojnika (1 bod)</p> <p>12.3. stav: negativan (1 bod) argument: priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: autor karikature smatra da će Amerikanci u ratu protiv Vijetnama jednako proći kao i Francuzi / da će izgubiti veliki broj vojnika (hoda kraj groblja francuskih vojnika), iako američki vojnik to ne želi prihvatiti što se vidi iz rečenice „Odlazi! Ne vjerujem u duhove!“ (1 bod)</p>	Alfa 173. str. Meridijani 91.- 92. str.; ŠK 219.-220. str.
13.	<p>13.1. na oduzimanje oružja Teritorijalne obrane Hrvatskoj (1 bod)</p> <p>13.2. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: pobjeda Hrvatske demokratske zajednice na prvim višestranačkim izborima u Hrvatskoj/ rezultati izbora u Hrvatskoj i uvođenje višestranačja / propali pokušaji vodstva Srbije da nametne centraliziranu Jugoslaviju / provođenje velikosrpske politike uz potporu Jugoslavenske narodne armije (1 bod)</p>	Alfa 246.; 258. str.; Meridijani 118.- 119.; 126. str.; ŠK 272. str.; 279. str.
14.	<p>14.1. nastanak Zajednice neovisnih država (ZND) / nastanak Zajednica Nezavisnih Država (1 bod)</p> <p>14.2. glasnost / otvorenost / otvorena rasprava o vladinoj politici (1 bod)</p>	Alfa 238. str.; Meridijani 115. - 116. str.; 196. str.; ŠK 262. str.; 267. str.
15.	<p>15.1. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: politička je ideja koja stoji iza I. izvora ideja unitarizma; ideja jezičnoga ujedinjavanja; ideja jezičnoga jedinstva jugoslavenskih naroda (1 bod) politička je ideja koja stoji iza izvora II. ideja kulturne i jezične posebnosti; ideja ravnopravnosti hrvatskoga jezika kao jednoga od četiriju službenih jezika u Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji; ideja da svaki narod zove svoj jezik vlastitim imenom; ideja da se odbaci jezična unifikacija (1 bod)</p>	Alfa 184. - 185. str.; Meridijani 107.str.; 109.str.; ŠK 233. str.

	15.2. Telegram (1 bod)	
16.	<p>16.1. Radovan Karadžić i Ratko Mladić (2 boda)</p> <p>16.2. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: genocid nad bošnjačkim civilima u Srebrenici 1995. (1 bod)</p> <p>16.3. Međunarodni sud za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije u Haagu (1 bod)</p>	Alfa 272. - 273. str.; Meridijani 143. str.; ŠK 295.; 303. str.
17.	<p>17.1. balvan - revolucija /tzv. balvan – revolucija (1 bod)</p> <p>17.2. perspektiva: iz perspektive srpskoga pobunjenika (1 bod) argument: priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: prikazuje perspektivu srpskoga pobunjenika jer se u izvoru navodi da se ide pregraditi cesta prema Karinu jer iz pravca Obrovca dolaze specijalci; da je bilo traktora koji su čekali na red da iskipaju kamenje na cestu; da je srpski pobunjenik iskipao kamenje na cestu (1 bod)</p>	Alfa 253. str.; Meridijani 122.str.; ŠK 278. -279. str.
18.	<p>18.1. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: demokratizacija nakon provedenih prvih višestranačkih izbora /demokratske promjene nakon prvih višestranačkih izbora / raskid sa socijalističkim naslijeđem / zamjena naziva znakovlja koji su bili odraz ideologijskoga, komunističkoga jednodužja, s nazivima koji su primjereniji demokratskome obliku državnoga ustroja (1 bod)</p> <p>18.2. Sabor Socijalističke Republike Hrvatske (1 bod)</p> <p>18.3. 1990. godine / 1990. (1 bod)</p>	Alfa 247. str.; Meridijani 119.str.; ŠK 273. str.
19.	<p>19.1. o suđenju zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepincu (1 bod)</p> <p>19.2. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: cilj /svrha je teksta optužiti zagrebačkoga nadbiskupa Alojzija Stepinca da je surađivao s ustašama; da je protiv novostvorene države i vlasti; da ga se kompromitira; da ga se unaprijed osudi (1 bod) argument: priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: u izvoru se navodi da je kler (svećenstvo) povezano s fašističko- terorističkim grupama koje još uvijek djeluju na teritoriju nove države; da kler, konkretno zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac, piše lažne okružnice i pisma protiv države (1 bod)</p> <p>19.3. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: iz izvora se vidi da je Tito je želio urediti odnose s Katoličkom Crkvom u Jugoslaviji prema svojim zamislima, odnosno odvojiti je od Sv. Stolice i stvoriti nacionalnu Katoličku Crkvu pod kontrolom komunističkih vlasti (1 bod)</p>	Alfa 189.- 190. str.; Meridijani 182.-183. str.; ŠK 246.- 247. str.
20.	<p>20.1. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: proces stvaranja dvaju suprotstavljenih blokova, stvaranje Zapadnog i Istočnog bloka, blokovska politika svijeta (1bod)</p> <p>20.2. argument: priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje sljedeće: na karikaturi su prikazani Truman i Staljin kao vozače suparničkih autobusa koji se natječu za putnike u srednjoj i jugoistočnoj Europi (zemlje Austrija, Bugarska,</p>	Alfa 166. str.; Meridijani 87. str.; ŠK 208.- 209. str.

	<p>Mađarska). Karikatura prikazuje Trumana koji predstavlja američke interese; on se osmjehom pozdravlja putnike i poziva ih u autobus – <i>Hotel Sloboda</i> u kojem nudi ugodan smještaj, blagostanje. Staljin stoji nasuprot Trumanu i utjelovljenje je ruske moći. On želi na silu u svoj autobus ugurati Bugarsku (vidi se po njegovoj ruci koja gura Mađarsku u svoj autobus – <i>Pansion Rusija</i>). Karikatura prikazuje Trumana i Staljina kako u svoje autobuse guraju zemlje - Mađarsku, Austriju, Grčku Bugarsku i Tursku – što simbolizira njihov politički utjecaj u tim državama. Na karikaturi je prikazan Truman koji već u svom autobusu -<i>Hotel Sloboda</i>- ima putnike – Grčku i Tursku- što ukazuje na to da je spreman pomoći tim državama Marshallovim planom, odnosno da te zemlje, ali i one koje poziva da uđu u njegov autobus- Austriju- želi pridobiti na stranu Amerike. S druge strane, Staljin gura Mađarsku i grabi torbu Bugarske kako bi ih ubacio u <i>Pansion Rusija</i>. Karikatura je nastala 1947. u vrijeme kad se provodio Marshallov plan, koji je trebao pomoći u obnovi i razvoju Europe stradale u ratu, odnosno pomoći zapadnoeuropskim državama kako u njima ne bi došlo do jačanja utjecaja komunista i širenja komunizma i na njih.</p>	
21.	<p>21.1. vojno-redarstvenoj operacija Oluja (1 bod) 21.2. priznaje se svaki odgovor koji sugerira ili uključuje slijedeće: uzrok je odbijanje plana „Z-4“ / Plan Z- 4 , Plan Z4 (1 bod)</p>	<p>Alfa 282.- 284. str.; Meridijani 137.- 138. str.; 208. str.; ŠK 297. str.; 298. - 299. str.</p>
22.	B	<p>Alfa 178. str.; Meridijani 103.-104. str.; ŠK 205. str.</p>
23.	<p>23. 1. broj: brojem dva /brojem 2 (1 bod) 23. 2. ime države: Rumunjska (1 bod) broj: brojem pet / brojem 5 (1 bod) 23.3. ime države: Poljska (1 bod) broj: brojem trinaest / brojem 13 (1 bod)</p>	<p>Alfa 170.; 239. str.; Meridijan 88.; 196.- 197. str.; ŠK 263.; 265.- 266. str.</p>
24.	<p>24.1. operacija: Medački džep (1 bod) broj: brojem šest /brojem 6 / 6 (1 bod) 24.2. operacija: Ljeto '95. (1 bod) 24.3. naziv operacije: vojno-redarstvena operacija „Bljesak“ (1 bod) početak operacije: 1. svibnja 1995. /1.5.1995. (1 bod)</p>	<p>Alfa 277.; 283. str.; Meridijan 136.; 137. str.; ŠK 292.; 297. str.</p>
25.	<p>25. 1. mjesto: Škabrnja / Škabrnja kod Zadra (1 bod) broj: brojem jedan / brojem 1 (1 bod) 25. 2. broj: pet / brojem 5 (1 bod) 25. 3. mjesto: Baćin (1 bod) broj: brojem osam / brojem 8 (1 bod)</p>	<p>Alfa 289. str.; Meridijan 216 str.; ŠK 286. str. (napomena za Škabrnju: spominje se ime mjesta, ne i broj ubijenih. Također, na str. 307 ima povijesni izvor koji govori o zločinu u Škabrnji)</p>

Literatura:

1. *Povijest 4* Udžbenik iz povijesti za četvrti razred gimnazije. ALFA. Zagreb. 2021. (1. izdanje) Tomislav Anić, Petar Bagarić, Nikica Barić, Ivan Brigović, Stipe Ledić, Tihana Magaš, Ante Nazor i Ivan Samardžija.
2. *Svijet prije nas Povijest 4* (Udžbenički komplet iz povijesti u četvrtom razredu gimnazije). Meridijani. Zagreb. 2021. Jakša Raguž, Dino Staničić, Hrvoje Petrić, Tomislav Brandolice, Nikola Cik, Hrvoje Gračanin, Suzana Pešorda i Ivana Štimac.
3. *Tragovi 4* Udžbenik povijesti u četvrtom razredu gimnazije. Školska knjiga. Zagreb. 2022. (2. izdanje) Krešimir Erdelja, Igor Stojaković.
4. Ante Nazor., *Velikosrpska agresija na Hrvatsku*. Hrvatski memorijalno- dokumentacijski centar Domovinskog rata,- Zagreb, 2011.